

SUOMENKIELISEN TOISEN ASTEEN KOULUTUKSEN JA NUORISOPALVELUJEN TULOSYKSIKÖN OSAVUOSIKATSAUS TILANTEESSA 31.10.2024

Suomenkielisen toisen asteen koulutuksen ja nuorisopalvelujen tulosityksikkö tarjoaa nuorten kasvua edistäviä oppimis- ja osallistumismahdollisuuksia sekä nuorisotyön palveluja. Tulosityksikkö vastaa suomenkielisen lukiokoulutuksen järjestämisestä sekä perusopetuksen jälkeisen oppivelvollisuuden toteutumisesta Espoossa. Lasten ja nuorten hyvinvointi on toiminnan keskiössä. Palvelut tuotetaan yhteistyössä muiden koulutuksen järjestäjien ja toimijoiden kanssa.

1 Toiminnan toteutuminen

1.1 Koulutuspalvelut

Espoossa on 10 suomenkielistä lukiota, joissa opiskelee noin 6 740 opiskelijaa. Kaikissa lukioissa on yleislinja sekä osassa painotus tai erityinen koulutustehtävä. Etelä-Tapiolan lukio tarjoaa IB-koulutusta, ja lisäksi Otaniemen ja Tapiolan lukioissa on erityistehtävään liittyvä kansallinen kehittämistehtävä.

Lukuvuoden 2024–2025 opiskelijaksioton aloituspaikkamääräksi Kasvun ja oppimisen lautakunta päätti 2 123, mikä on 66,3 % perusopetuksen päättävästä ikäluokasta (2023–2024: 2 118, 66,3 %). Lautakunnan päätöksen mukaisesti lukioon pääsyn edellytyksenä Espoossa oli lukuaineiden keskiarvo vähintään 7,0. Yhteishaussa toteutunut alin keskiarvo (kesäkuun tilanne) oli 7,67 (2023: 7,45).

Ikäluokan kasvun johdosta aloituspaikkojen määrä kasvaa lähivuosina huomattavasti, mikäli jatkossakin lukiopaikkoja varataan 66,3 %:lle ikäluokasta. Ennusteen mukaan aloituspaikkojen tarve nousee yli 300 aloituspaikalla vuodesta 2024 vuoteen 2026. Lukioiden opiskelijamäärän ennustetaan kasvavan koko 2020-luvun.

Uusi oppivelvollisuuslaki tuli voimaan 1.8.2021. Oppivelvollisuuden laajentaminen tarkoittaa myös maksutonta toisen asteen koulutusta, ja syksyllä 2024 maksuttoman lukiokoulutuksen piirissä ovat kaikki lukiolaiset.

Äidinkielenään muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea puhuvien opiskelijoiden osuus kaikista suomenkielisten lukioiden opiskelijoista on 13,1 % (2023: 12,2 %).

1.1.1 Lukiokoulutuksen kehittäminen Espoossa

Lukiokoulutukseen liittyvää lainsäädäntöä ja ohjaavia normeja on uudistettu merkittävästi 2020-luvulla. Lukion uudet opetussuunnitelman perusteet otettiin käyttöön vuosina 2021–2024 aloittava vuosiluokka kerrallaan. Uuden lukiolain mukaan opiskelijalla on oikeus saada erityisopetusta tai muuta oppimisen tukea yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti. Opetussuunnitelman mukaan erityisopetusta voi antaa vain erityisopettaja. Uudistukset myös paransivat opiskelijoiden oikeutta saada monipuolista henkilökohtaista opinto-ohjausta. Lisäksi samaan aikaan astui voimaan oppivelvollisuuslaki (1214/2020) ja siinä määritelty maksuton toinen aste, jonka piiriin lukiolaiset tulivat niin ikään vuosiluokka kerrallaan vuosina 2021–2024. Oppivelvollisuuden ulottaminen toiselle asteelle on lisännyt opiskelijoiden tuen ja ohjauksen tarvetta muun muassa lakisääteisen ohjaus- ja valvontavastuun sekä opintojen edistymisen seurannan näkökulmasta.

Espoon lukiokoulutuksen visiossa 2025 painotetaan oppimista, hyvinvointia ja kotouttamista. Näitä tavoitteita tukevat kaikki lukiokoulutuksen hankkeet.

Suomenkielisen toisen asteen koulutuksen tulosityksikkötasoiset seurattavat tavoitteet vuosille 2023–2025 ovat seuraavat:

- Espoossa ylioppilastutkinnon tulokset ovat Suomen kärkeä.

- Vahvistetaan lukiolaisten mahdollisuuksia vaikuttaa opiskeluympäristönsä ja lukionsa toimintakulttuurin kehittämiseen sekä opiskelijaa itseään koskevien päätösten valmisteluun esimerkiksi nuorisovaltuuston ja opiskelijakuntien hallitusten välisellä yhteistyöllä sekä ottamalla opiskelijoita aktiivisesti mukaan lukiokoulutuksen kehittämiseen.
- Vahvistetaan valmiutta tukea monikielisten nuorten opiskelua toisella asteella osana kotouttamistavoitteita.
- Kehitetään opettajien kielitietoisuus- ja kulttuurisensitiivisyysosaamista koulutuksin osana kotouttamistavoitteita.

Lisäksi tavoitteiksi on asetettu seuraavat:

- Lukiokoulutus vahvistaa opiskelijoiden valmiuksia maailmankansalaisuuteen sekä eettisesti kestäväan ja vastuulliseen toimintaan globalisoituneessa haasteiden ja mahdollisuuksien maailmassa. Osaamisen kehittämisessä otetaan huomioon YK:n kestävän kehityksen ohjelma Agenda 2030.
- Tuetaan nuorten jaksamista ja hyvinvointia vahvistamalla nuorten osallisuutta ja kehittämällä yhteisöllisyyden toimintakulttuuria.
- Tuetaan maahanmuuttotaustaisten opiskelijoiden ohjausta lukio-opinnoissa.
- Tuetaan S2-opiskelijoiden lukio-opintoja kehittämällä S2-opetusta Espoossa.

1.1.2 Lukiokoulutuksen keskeisimmät kehittämishankkeet ja avustukset

Suurin lukuvuonna 2024–2025 käynnissä oleva hanke on Kaikki mukana – tuki ja ohjaus Espoon lukioissa, jonka tavoitteena on vahvistaa aineenopettajien oppitunneilla annettavaa pedagogista tukea, lisätä yhteisopettajuutta ja moniammatillista työparityöskentelyä sekä kohdistaa tukea sitä tarvitseville. Hankkeen valtionavustus on 190 000 euroa.

Yhteisöllisen opiskeluhuoltohankkeen rahoituksella neljässä lukiossa toimivat yhteisöohjaajat lukuvuonna 2024–2025. Yhteisöohjaajien tärkeimmät tehtävät ovat olleet lukion yhteisöllisen toimintakulttuurin vahvistaminen, opiskelijoiden osallisuuden lisääminen sekä erilaisten kerhojen, tapahtumien ja välituntitoiminnan suunnittelu ja järjestäminen. Yhteisöohjaajien palkkaamisen käytettävä hankerahoitus loppuu kesällä 2025.

Lukiokoulutus sai OKM:n Laatu- ja saavutettavuusohjelman toimeenpanoon 580 000 euroa valtionavustusta vuosille 2023–2024. *Laadukas lukiokoulutus – silta nuorten tulevaisuuteen* -hankkeessa on luotu Espoon lukiokoulutuksen laatukäsikirja sekä toteutettu lukuisia kokeiluja, joiden tarkoituksena on ollut kehittää laadukkaita käytänteitä sekä jakaa osaamista lukioiden välillä. Hankkeen puitteissa on myös tuettu lukiolaisia lukiopajatoiminnalla. Lukiopaja on suunnattu opiskelijoille, joilla opinnot ovat olleet vaarassa keskeytyä lukion tukitoimista huolimatta. Hankkeen aikana lukiopajalla on käynyt noin 60 nuorta, joista 95 %:n osalta on saatu opinnot etenemään. Lukiopajan hankerahoitus päättyy kesällä 2025.

1.2 Nuorisopalvelut

Espoossa on 18 nuorisotilaa ja kaksi leirikeskusta, lisäksi nuorisopalvelut vastaa Ohjaamotalon monialaisen matalan kynnyksen palvelukokonaisuuden koordinoinnista. Nuorisopalvelut toteuttaa toimintaa myös seinättömästi jalkautumalla nuorten pariin kouluissa ja julkisissa sekä puolijulkisissa tiloissa. Liikkuvan nuorisotyön kaksi yksikköä täydentävät nuorisotilatoimintaa, ja nuorisotyötä tehdään myös digitaalisessa nuorisotilassa. Nuorisopalvelut toteuttaa toiminnassaan erityisesti seuraavia tavoitteita: digitaalinen nuorisotyö, kansainvälinen nuorisotyö, kestävä nuorisotyö, nuorten mielen hyvinvointi, nuorten osallisuus- ja vaikuttamistoiminta sekä yhdenvertaisuustyö.

Espoossa on aloitettu vuonna 2023 koulunuorisotyöhanke, jossa neljä koulunuorisotyöntekijää toimii kahdeksalla yläkoululla. Hanke on saanut valtion erityisavustusta yhteensä 320 000 €, ja rahoituskausi on voimassa vuoden 2026 loppuun

Alueellisessa nuorisotyössä nuorten kohtaamiskertoja oli lokakuun loppuun mennessä yhteensä 136 067 eli 21,6 % enemmän ja Ohjaamotalossa yhteensä 31 477 eli 19,2 % enemmän kuin vuonna 2023.

Nuorisopalvelujen tavoitteena on saavuttaa nuorten kohtaamiskertojen määrässä vähintään edellisen vuoden taso, ja lokakuun lopussa kohtaamiskertoja oli jo 22,2 % enemmän.

Kesällä nuorille järjestettiin 41 päiväleiriä, 9 kurssia sekä 11 erilaista muuta toimintaa. Leireille ja kursseille osallistui 725 nuorta, ja yhteensä kesätoiminnoissa kohtaamiskertoja oli 5 615, mikä on 14 % enemmän kuin vuonna 2023.

Osallistavan budjetoinnin menetelmä Nuori Espoo ManiMiitti on otettu käyttöön uudistuneena. ManiMiitistä eniten ääniä saaneita ideoita on toteutettu syksyn aikana nuorisotiloilla ja niiden lähialueilla.

Nuorisopalvelut on myöntänyt avustuksia nuorisoyhdistysten, nuorisojärjestöjen tai nuorten toimintaryhmien nuorisotoimintaan tammi-lokakuun aikana yhteensä 696 000 euroa. Nuorisovaltuuston toimintaa on tuettu osoittamalla tehtävään kahden henkilön työpanos.

Nuorten kesätyöllistymistä on tuettu kesä- ja yritysseteleillä, joihin ovat oikeutettuja vähintään 14 vuotta ja enintään 19 vuotta täyttävät espoolaiset. Lokakuun loppuun mennessä kesäsetelihakemuksia on tullut noin 1 600. Espoolaisnuorten lyhytkestoisia keikkatyömahdollisuuksia edistetään yhteistyössä Työllisyys Espoon ja WorkPilotsin kanssa, ja lokakuun loppuun mennessä keikkatyötä on mahdollistettu 3 200 tuntia.

-

Etsivässä nuorisotyössä kohtaamiskertoja on ollut 18 799, joista suurin osa jalkautuvassa etsivässä nuorisotyössä. Pääkaupunkikuntien kanssa on jatkettu nuorten väkivallan ehkäisy -hanketta Helsingin kaupungin saamalla valtionavustuksella. Yläkouluilla alkanutta toimintaa vakavien ja pitkittyneiden kiusaamis- ja väkivaltatilanteiden ratkaisemiseksi on jatkettu, ja toiminnan toteuttaa Aseman Lapset ry.

Ohjaamotalossa toimijoiden yhteisinä tavoitteina ovat erityisesti vieraskielisten ja ilman toisen asteen tutkintoa olevien nuorten tavoittamisen ja monialaisen yhteistyön vahvistaminen sekä nuorten tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelujen kehittäminen. Ohjaamotalon matalan kynnyksen starttipisteellä nuoria on kohdattu 1 861 kertaa.

Nuorisopalveluilla on sopimus Omnian kanssa nuorten työpajatoiminnan järjestämisestä, ja lokakuun loppuun mennessä on toteutunut 8 414 pajapäivää. Nuorten intensiivisestä ryhmä- ja yksilövalmennuksesta nuorisopalveluilla on sopimus Diakonissalaitoksen säätiön kanssa, ja lokakuun loppuun mennessä valmennuksessa on ollut 2 256 nuorta.

2 Talousarvion toteutuminen

Suomenkielinen toisen asteen koulutuksen ja nuorisopalvelujen toimintatulojen ennustetaan ylittävän talousarvion 1,0 milj. € projektirahoituksen sekä koulutuspalvelujen muiden tuottojen vuoksi. Toimintamenojen ennustetaan toteutuvan talousarvion mukaisesti. Tilapalvelujen ennusteen mukaan lukioiden vuokrat ylittävät 0,6 milj. € ja Konsernihallinnon ennusteen mukaan sisäisten palvelujen ostot alittuvat 0,1 milj. €.

Nuorisopalveluilla on Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnian kanssa uusi sopimus nuorten työpajatoiminnan järjestämisestä ajalla 1.1.2024-31.12.2025: korvaus on 1,0–1,6 milj. €/vuosi ja se maksetaan toteutuneiden työpajapäivien perusteella. Tähän on budjetoitu sopimuksen mukaisesti 1,3 milj. €, ja 0,2 milj. € korotus edelliseen sopimukseen on vuoden 2024 käyttösuunnitelmassa varattu nuorisopalvelujen määrärahoista. Kahden ensimmäisen kvartaalin jälkeen toteutuneiden työpajapäivien määrä on kääntynyt laskuun, joten menojen ennustetaan alittuvan 0,1 milj. €.

Investointien ennustetaan toteutuvan talousarvion mukaisesti, ja osa hankinnoista toteutuu käyttötaloudessa.

1 000 EUR	Muutettu talousarvio 2024	Ennuste 2024	Poikkeama ENN-MTA	Toteuma-% 2024
Toisen asteen koulutus ja nuorisopalvelut				
Myyntituotot	-	3	3	-
Maksutuotot	50	98	48	178,1 %
Tuet ja avustukset	1 372	2 055	683	138,0 %
Vuokratuotot	-	-	-	-
Muut toimintatuotot	-	319	319	-
TOIMINTATUOTOT ULKOISET	1 422	2 475	1 053	160,3 %
Henkilöstökulut	-38 777	-38 102	675	81,2 %
Palvelujen ostot	-11 182	-11 576	-394	80,5 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 781	-3 478	302	77,5 %
Avustukset	-712	-712	0	97,8 %
Vuokrat	-1 235	-1 019	216	69,3 %
Muut toimintakulut	-387	-601	-214	113,2 %
TOIMINTAKULUT ULKOISET	-56 074	-55 489	585	81,0 %
Sisäinen myynti	-	-	-	-
Sisäiset ostot	-24 512	-25 087	-575	84,1 %
Toimintatuotot yhteensä	1 422	2 475	1 053	160,3 %
Toimintakulut yhteensä	-80 586	-80 575	11	81,9 %
TOIMINTAKATE	-79 164	-78 101	1 063	80,5 %
INVESTOINNIT	-900	-900	0	87,5 %

Tulosityksikön henkilöstömenojen ennusteesta on eliminoitu kvartaaleittain kirjanpitoon ajettava lomapalkkajaksotuksen vaikutus (9/2024 menojen toteuma -0,5 milj. €).

Tilapalvelujen alkuvuoden puutteellisen aineiston vuoksi osa sisäisistä vuokrista on budjetoitu ulkoisiin vuokriin.